

C. HOLST

Nécrologie. M. Hansteen

Nouvelles annales de mathématiques 2e série, tome 12
(1873), p. 433-435

http://www.numdam.org/item?id=NAM_1873_2_12__433_0

© Nouvelles annales de mathématiques, 1873, tous droits réservés.

L'accès aux archives de la revue « Nouvelles annales de mathématiques » implique l'accord avec les conditions générales d'utilisation (<http://www.numdam.org/conditions>). Toute utilisation commerciale ou impression systématique est constitutive d'une infraction pénale. Toute copie ou impression de ce fichier doit contenir la présente mention de copyright.

NUMDAM

Article numérisé dans le cadre du programme
Numérisation de documents anciens mathématiques

<http://www.numdam.org/>

NÉCROLOGIE.

UNIVERSITAS REGIA FREDERICIANA

CHRISTOPHORUM HANSTEEN

MATHESEOS APPLICATÆ QUONDAM PROFESSOREM

VIRUM INGENII DOCTRINÆQUE LAUDIBUS CELEBRATISSIMUM

EX HUIUS ACADEMIÆ FUNDATORIBUS SOLUM HUCUSQUE SUPERSTITEM

DIE XI MENS. APR., ANNO ÆTATIS LXXXIX MORTE DEFUNCTUM ESSE,

HIS LITTERIS INDICAT.

Natus est Hanstenius noster Christianiæ die xxvi mens. Septembr. anno superioris sæculi octogesimo quarto, patre Johanne Matthia Hansteen, vectigalibus regii præfecto, matre Anna Catharina Treschow. Ex schola cathedrali Christianiensi, cujus tum rector erat Nicolaus Treschow (postea philosophiæ, primum Hauniæ, deinde Christianiæ professor celeberrimus, postremo regii consiliis adhibitus), in Academiam Hauniensem anno m̄cccii dimissus est. Juris scientiæ, cui se primo dederat, mature valedixit, et anno m̄cccvi collega Gymnasii Fredericoburgensis, quod in Selandia est, constitutus, disciplinas mathematicas docere cœpit, quo factum est, ut paulatim se harum artium studio totum dicaret. Sex annis post Hanstenius præmium, quod Societas scientiarum Reg. Hauniensis ei pollicita erat, qui de magnetismo terrestri optime scripsisset, summa cum laude reportavit et hoc primo opere, quod typis non divulgatum est, ita eruditorum hominum oculis in se convertit, ut mox in nova Universitate, quam Fredericus VI Norvægis, assiduis precibus jam dudum academicam institutionem petentibus, tandem concesserat, professor de-

signaretur. Anno **MDCCCXIV**, quo tempore salus patriæ summum discrimen adire videbatur, Hanstenius, in patriam redux factus, munus academicum accepit. Paucis tantum præceptoribus Musarum Christianiensium infantia gaudebat, et deerat prorsus supellex, qua iis potissimum opus est, qui rebus naturalibus scrutandis et explicandis vacant. Hanstenius igitur, quum astronomici doctoris provincia ei demandata esset, observationes primo domi suæ, deinde in ligneo tugurio hunc in usum ædificato, facere incepit, mutuato tantum sextante ac horologio pendulo instructus. Sed nihilominus animus solers ac constans victor evasit. In magnetismo terrestri, cui primitias studiorum sacraverat, observando, summa industria usus, perseverabat, et jam anno **MDCCCXIX** opus illud insigne divulgare potuit, quod inscribitur *Untersuchungen über den Magnetismus der Erde*, et Christianiæ sumptibus regis augustissimi Caroli Joannis comparuit. Duobus annis post mutationes intensitatis, quæ quotidie fiunt, invenit, et anno **MDCCCXXVI** primus tabulam, intensitatis indicem, publici juris fecit. Sed quominus hisce studiis auspiciatissimus finis imponeretur, imprimis obstitit, quod ex Sibiria, ubi intensitas magnetica major est quam ullo alio loco, prorsus nullæ exstabant observationes. Vehemens igitur Hanstenium cepit cupiditas hujus terræ visendæ, plerisque, ne dicamus omnibus, Europæ incolis adhuc ignotæ, et a rege magnisque regni comitiis petere ausus est, ut sibi publicis impensis in Sibiriam proficisci liceret. Qui est laudabilis nostri regiminis artium litterarumque favor, voti compos factus est et annis **MDCCCXXVIII** seqq. per Russiam Sibiriamque celeberrimum illud iter fecit, quod senex peculiari opere festive ac eleganter descripsit. Doctos naturæ indagatores remotæ illæ regiones tum viderunt paucos; nondum celeberrimus Humboldtius Asiæ montes visitaverat.

Quæ patria Hanstenio debeat hoc loco non enumeranda sunt, sed sufficere dicere ejus consilio egregiam astronomicam speculam anno MDCCLXXXII conditam esse, eo rectore ac præside pene totam Norvegiam trigonometricæ et geographice descriptam, ejus auspiciis tabulas littoris norvegici maximam partem esse confectas, ejus auctoritate pondera mensuramque hujus civitatis publice esse constituta, denique non solum academicam juventutem, sed etiam permultis erectioris ingenii homines, militaribus officiis functos, ejus disciplina usos esse.

In permultas Societates doctas Hanstenius receptus est, etiam mons in Luna observatus ejus nomine appellatur. Anno MDCCLVI, quum semisecularia publici muneris celebraret, Universitas nostra, gratum animum testificatura, memorialem nummum excudendum curavit, in quo leguntur hæc verba : « SPLENDET IN ORBE DECUS ». Insequentibus annis, impetrata a rege venia, publice legendi officio liberatus erat, donec anno MDCCLXI munus academicum abdicavit, ita tamen, ut ei in domicilio ad speculam astronomicam, cum munere conjuncto, quoad viveret, habitare concessum sit. Quum fatis nuperrime, ad annos Nestoreos pene proventus, tandem concessisset, funebria justa viro celeberrimo Universitatis auspiciis solenniter et magnifice facta sunt, publica laudatione ab Olao Jacobo Broch, V. Cl. Matheseos professore, in aula academica habita, et cunctis magnorum regni comitiorum membris, regiis consiliariis, supremis regii iudicibus, omnibus fere ingenuis hujus urbis ordinibus funeris exequias comitantibus. Jussu absentis regis augustissimi aderat aulæ regiæ præpositus.

Christianiæ, die xxx mensis Maji anno MDCCLXXXIII.

C. HOLST,

Secretarius Universitatis.